

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

СТАНОВИЩЕ

от

проф. Малчо Стоянов Малчев, доктор на педагогическите науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор” на **Вержиния Светославова Милашка** на тема **МОДЕЛИРАНЕ НА СПОРТНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА СЪСТЕЗАТЕЛКИ НА МЯТАНЕ НА ДИК В КВАЛИФИКАЦИОНЕН АСПЕКТ** с научен ръководител доц. Румяна Карапетова, доктор

Основание за написване на становището: Заповед на ректора на НСА „Васил Левски” № ЗП-325/20.03.2019 г. за утвърждаване на Научно жури за провеждане на процедура за публична защита на докторант Вержиния Светославова Милашка към катедра „Лека атлетика”.

Общ поглед върху дисертационната разработка

Представеният дисертационен труд се отнася към професионално направление 7.6. Спорт, научна специалност Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура), и в съответствие с докторска програма „Теория и методология на спортната наука” /вж. Заповед ЗП-330 от 17.02.2016 г. за зачисляване на докторантката/. Предметът на изследването е свързан с високото спортно майсторство в леката атлетика, конкретно с *мятането на диск* – една от най-атрактивните дисциплини в програмата на лекоатлетическите състезания и със системата за спортна подготовка в този сектор. Предварително си позволявам да заявя, на основание получените резултати и направените заключения, че тематика на изследователската дейност се отличава с необходимата **актуалност**.

Дисертационният труд е разгърнат в класическата тристепенна структура, която обединява основните части: *теоретична, методологична и доказателствена*, обособени в отделни глави с логически диференцирани параграфи, плюс традиционните увод и изводи за спортната теория и практика. Количествените му параметри са: съдържа 126 стандартни страници, текстовете са придружени от 54 таблици и 32 фигури. Информационното осигуряване е от 158 източника от които 5 са интернет ресурси. Останалите са литературни източници, от които 36 са на латиница. Дизайнът на ДТ е в унисон със съвременните полиграфически изисквания.,,

Становище относно методологическите конструкции

Обосновката на проблема е разгърната в четири параграфа. Сред тях като основополагащ е 1.4., където от сериозни гностични позиции се интерпретират водещите научни въпроси свързани с контрола и моделирането на подготовката на дискохвърлячката, което чувствително резонира с темата на дисертационния труд.

Прочитът на окончателния вариант на ДТ и на рецензиите на професорите Огнян Миладинов /от 26.02.2019 г./ и Стефан Стойков /от 25.02.2019 г./ в процедурата по

вътрешната защита разкрива, че докторант Вержиния Милашка се е съобразила с повечето бележки по тази част от разработката. Това се отнася и до бележката на посочените вътрешни рецензенти относно изследователската хипотеза. Авторката приема предложението на проф. О. Миладинов конкретно за съдържанието и конструкцията ѝ.

За методологията и методиката на изследването

Методологичната основа на изследователската платформа като цяло не е формулирана, но приемам, че тя скрито се съдържа в отделни части на дисертационния труд – основно в параграф 1.4., формулировката на хипотезата и началото на втора глава – целта и задачите на изследването. Без съмнение докторант В. Милашка е използвала *системно-структурния* и *системно-функционалния* подходи, без които не би могла да осветли контролът и моделирането на подготовката на дискохвърлячката.

Като цяло приемам формулировката на целта на изследването, но същевременно считам, че не са използвани всички възможности за нейното още по-добро балансиране. В целта липсва понятието *моделиране*, което е водещо в записаната тема на предложения дисертационен труд. Още повече, че на страница 40 докторантката разглежда моделирането като *...основно средство за контрол и управление на тренировъчния процес*, което би могло да се разгърне в по-широк план.

Приетите седем задачи за постигане целта на изследването оценявам като правилно ориентирани към тематиката и адекватни на изследователската хипотеза *...за по-нататъшното подобряване на спортните резултати на българските състезателки в мятането на диск*.

Относно дефинирането на *обекта* на изследването: пропусната е конкретизацията, че става въпрос за данните на най-добрите (първите 3) български дискохвърлячки за цялата история на дисциплината у нас: данни за показателите на физическия потенциал /вж. табл. 10/, личните рекорди /вж. табл. 11/ и 21 показатели на техническия потенциал /вж. табл. 12/.

Предметът на изследването е многоаспектен, но като цяло добре изяснен. За подобни дисертационни разработки този подход за неговото прецизиране в повечето случаи намирам за удачен.

Инструментарият на изследването е разнообразен. Изследвани са 18 показателя характеризиращи физическия потенциал и 24 показателя (времеви, амплитудни, ъглови) – за техническия потенциал на дискохвърлячката. Данните са събрани с помощта на апаратурни методи на изследване. Основен за параметрите информиращи за техническия потенциал е видеометрията. Заснемането на опитите на спортистките е осъществено с камера Casio Exilim EX-ZR300, при каданс 120 кад/сек.

Получените емпирични данни са обработени с помощта на вариационен, корелационен и регресионен математико-статистически методи, след което е извършен комплексен спортно-педагогически анализ.

В пар. II. 4., стр. 52 е изложена организацията на изследването, която разкрива хронологията на 4ри годишния труд на докторант Вержиния Милашка.

Становище относно III глава – Анализ на резултатите

Трета глава на ДТ представлява 51% от цялата разработка, което разкрива неговата добра балансираност. Детайлизирана е в 6 параграфа, където анализите логически произтичат от набелязаните във втора глава основни задачи и естеството на получените резултати след статистическата обработка на събраната емпирична информация. Данните са представени в табличен и графичен вид.

В параграф III.1. е представено развитието на дисциплината в света и у нас след 1987 година на фона на световния и български рекорд /фиг. 7 на стр. 54/. Критичният анализ разкрива песимистичната картина на сегашното статукво – особено второто обобщение на стр. 57. Без да е необходимо да се поставят емоционални въпроси /което срещаме и на други места в текста/, е пределно ясна неблагоприятната ни догонваща позиция при тежката обща клинична картина на системата на българския спорт. Същевременно трябва да се подчертае, че именно така поставената от докторантката диагноза прави разбираеми усилията ѝ да представи реални възможности за моделиране на спортно-техническия потенциал на състезателките на мятане на диск, за да може да се изгради надеждна оптимистична прогноза в дългосрочен план и да се преодолее негативния тренд.

Представената антропометрична характеристика на най-добрите дискохвърлячки в света и у нас в пар. III.3., т. III.3.1. е впечатляваща, тъй като се анализират индивидуалните показатели на *...първите 50 във вечната световна ранглиста и първите 18 в българската ранг листа*. В заключенията /вж. стр. 72/ теоретична и практико-приложна стойност за моделирането според мен има трети извод. При вариационният анализ би могло да се приложат комбинирани таблици за сравняване на статистическите параметри на извадките. Графичното представяне на разпределението е твърде обемно. Относно второто заключение съм провокиран да запитам докторантката за произхода на информацията за антропометричните признаци *...на средностатистическата жена в света?*

В точка III.3.2. – стр. 72 до 75 са проследени измененията на постиженията в пет основни специални упражнения, които се прилагат в подготовката на дискохвърлячките. В тази част на ДТ стойностни са корелационния и регресионния анализи. В началото на текста е допуснато вероятно техническо недоглеждане с формулирането на *два предмета на изследването* на ССТ възможности и представянето на **спортния резултат (м)** като специално упражнение.

В останалата част от анализа по този параграф: точките III.3.3., III.3.4. и III.3.5.1. алгоритъмът е единичен с вече разгледаните. С известни резерви приемам заключението на докторантката на стр. 91 за налагането на опита на *българския елит* при подготовката на дискохвърлячките, като *...предпоставка за избягване на грешки и уклони в една от най-деликатните страни от подготовката на хвърлячките – силовата подготовка*. За нелогично приемам и последното изречение на стр. 91. – *Поради високата стойност на изследователските данни, опитът на българската школа е приложим във всеки един регион от света*. Вероятно докторант В. Милашка има нещо друго предвид.

Заслужават внимание и висока оценка анализите на техническия потенциал на дискохвърлячката изложен в параграф III.4. и III.5. – изследване способността за реализация на спортно-техническите възможности на състезателките.

Безспорно адаптацията на резултатите от изследването към практическото им приложение в леката атлетика – дисциплината мятане на диск при жените /пар. III.6., стр. 115 – 117/ оценявам като най-съществения принос на ДТ и разбира се на докторант Вержиния Милашка. Така разбирам и част от нейното заключение, а именно, че *представеното изследване е ... възможност да се опрем на опита на българските дискохвърлячки от недалечното минало – опит, който по нищо не отстъпва на този на световния елит.*

Авторефератът отговаря на изискванията. Същият в достатъчна степен реално отразява структурата, съдържанието и постигнатите резултати на дисертационния труд.

Декларирам, че нямам съвместни публикации с докторант В. Милашка.

Заключение

Като приемам актуалността и синтезираните изводи в ДТ, плюс всички отбелязани достойнства на разработката, както и фактите, че тя отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, обстоятелствата, че не съм забелязал отклонения в процедурите по изпълнение на индивидуалния план на докторантката и вътрешната защита, предлагам на членовете на уважаемото Научно жури /съгласно Заповед ЗП-325 от 20.03. 2019 г. на Ректора на НСА „Васил Левски”/, да присъди ОНС „доктор” на ВЕРЖИНИЯ СВЕТОСЛАВОВА МИЛАШКА по професионално направление 7.6. Спорт.

24 април 2019 г.
София

Подпис:
(проф. ~~Малчо Малчев~~, ДН)